

ECDL ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ В РАМКАХ ДЕРЖАВ ЄС

Д.Палащакова

Анотація. У статті зроблено теоретичний огляд ECDL як вимірювального засобу для підвищення комп'ютерної грамотності в державах ЄС; проаналізовано досвід впровадження ECDL у Словаччині та у світі, охарактеризовано вплив комп'ютерних компетенцій на зайнятість (застосування) на ринку праці на основі доступних статистичних показників Словацької республіки.

Ключові слова: ECDL, комп'ютерна грамотність, глобалізація, інформативно-комунікаційні технології, зайнятість, економіка знань.

Аннотация. Статья посвящена теоретическому анализу ECDL как измерительного средства повышения компьютерной грамотности в Словакии и других государствах ЕС; проведён теоретический анализ влияния компьютерных компетенций на занятость на рынке труда в Словацкой республике на основании доступных статистических данных.

Ключевые слова: ECDL, компьютерная грамотность, информационно-коммуникационные технологии, занятость, экономика знаний.

Summary. The digital literacy is often viewed as a necessary set of skills that are necessary for the effective use of available technology, including computers. Young people have to be equipped with these skills if they are to be able to act as participants in knowledge economy and as active citizens in a knowledge society. Formal skills development programs such as ECDL, providing externally-defined framework and structures, are available to be straightly accepted by national education systems and schools. The aim of contribution is to give theoretical overview of the ECDL as a measuring tool for improving digital literacy in the EU and within the Slovakia, to analyze the impact of digital skills on the labor market in Slovakia and to assess the impact based on the available statistical indicators.

Key words: ECDL (European Computer Driving Licence), digital literacy, information and communication technologies, employment, knowledge economy.

На сучасний світовий розвиток помітний вплив має глобалізація, яка вважається чи не найбільш впливовим процесом, що визначає майбутнє світового співтовариства. Разом з глобалізацією виник цілий ряд феноменів, які внесли новизну у безліч до цього часу діючих постулатів економічних теорій. На відміну від традиційного погляду на економіку, який був пов'язаний з продуктивністю й економічним зростанням, сьогодні увага спрямована на розвиток модерних технологій [1], послуг та економіки знань. Глобалізація формує новий характер суспільства – т. зв. *суспільство, що навчається (learning society)*. Вона так само трансформує характер праці та збільшує потребу в мобільності й флексибільності працівників і студентів, їх спроможностях використовувати нові технології. Однак її продуктом є також соціальне вилучення великої частини людей, які нездатні пристосуватись до вимог. Кожна зміна завжди вимагає нових знань, здібностей і вмінь [3].

Ефективним способом засвоєння фахових вмінь є курси підвищення кваліфікації, спрямовані на конкретні галузі й зумовлені швидким темпом, яким на основі технічного прогресу змінюються пов'язані з цим вимоги. З цією метою у багатьох країнах виникають стратегічні проекти, керовані та фінансовані або владою, громадськими організаціями, приватними фірмами або різними комбінаціями цих джерел [5].

Однією з ключових компетенцій безперервної освіти, яку прийняла в листопаді 2005 р. Європейська рада та Європейський парламент, є *комп'ютерна грамотність*, що потрактовується як здатність зрозуміти інформацію і використовувати її в різних форматах з різних ресурсів, які презентуються посередництвом ІКТ (можна їх ефективно передати посередництвом синтетизуючого показника – Індексу комп'ютерної грамотності (Digital literacy index – DLI)), та компетентність усіх жителів Європейського Союзу (ЄС). Хоча підвищення комп'ютерної грамотності є одним з пріоритетів ЄС, Словаччина в багатьох її параметрах більш чи менш помітно відстає [9].

Сертифікація ECDL – це програма для встановлення комп'ютерної грамотності. Вона служить показником для порівняння ефективності використання цієї програми в окремих державах, але головне – показником комп'ютерної грамотності людей. Програма є актуальною темою ЄС, а також і загальносвітовою проблематикою, до якої підключена велика частина молоді, студентів та працівників.

Мета нашої розвідки – ознайомити з можливостями, за допомогою яких комп'ютерно неграмотні люди можуть засвоїти або доповнити нові знання в галузі ІКТ і таким чином забезпечити собі кращі

умови для свого повсякденного життя й робочого процесу.

В Європі система *ECDL – European Computer Driving Licence*, або в перекладі *Європейське водійське посвідчення на комп'ютери*, виникла як відповідь на проблеми ринку праці. Це міжнародно визнана й прийнята система кваліфікації, яка допомагає людям ефективніше встановлювати, виявляти та перевіряти свої основні знання й здібності з інформаційних технологій (далі тільки „ІТ”). Система у міжнародному масштабі перевіряє знання і вміння роботи з комп'ютером та оволодіння елементарними комп'ютерними аплікаціями. Ця система відома і поза Європою під назвою *International Computer Driving License (ICDL)* [2].

У 1995 році *The Council of European Professional Informatisc Societes (CEPIS)* перейняв ідею ефективної і дуже успішної фінляндської освітньої програми CDL в галузі ІТ і створив робочу групу, що її фінансувала Європейська комісія, головним завданням якої було встановити, яким способом підвищити рівень здібності в галузі ІТ в Європі. Робоча група ще протягом 1995 року розробила пілотну версію європейського проекту.

Вдосконалена версія була запроваджена у Швеції на початку 1996 року під назвою *European Computer Driving Licence (ICDL)*, що є міжнародно визнаною і прийнятою системою кваліфікації, яка допомагає людям активніше встановлювати, виявляти та перевіряти свої основні уміння та навички в ІТ згідно із Навчальними планами ECDL (у розмірі семи тематичних кіл, призначених для придбання документу, яким є Сертифікат ECDL). Очікуваний успіх та запровадження системи ECDL у Швеції призвів до створення програми, яка стала відома і набула поширення у всіх кутках Європи, після цього поширилася в усьому світі як система ICDL.

Завдання неприбуткової організації з назвою *European Computer Driving Licence Foundation (ECDL Foundation)*, яка висловила своє ставлення до створення комп'ютернограмотної Європи ECDL Foundation в загальному документі „Building a Digitally Europe through Education“, лютий 2010., є надання ліцензії іншим ІТ організаціям. Їх завданням є далі поширювати систему ECDL та створювати нові тестувальні центри у відповідних державах, які повинні дотримуватись суворих стандартів забезпечення якості. Система ECDL протягом свого існування зазнала багатьох змін, які спорадично актуалізують кола знань і вмінь у своїх програмах на основі розвитку ІТ. Вона виникла як відповідь:

- на проблеми ринку праці з метою встановлення та виявлення здібностей щодо оволодіння основними ІТ;

- потреби у міжнародних рамках однаковим способом перевіряти знання і вміння щодо володіння персональними комп'ютерами та звичайними комп'ютерними аплікаціями.

Але насамперед, було потрібно дати визначення спеціального терміну *комп'ютерна грамотність*, а потім встановити мінімальне коло знань, які необхідні для ефективного використання ІТ. Комп'ютерна грамотність була визначена на кількох рівнях: на *початковому рівні* – програми EqualSkills, e-Citizen (в Словаччині їх не пропонують), на *вищому рівні* – програма ECDL (доступна від 2004 року), на *рівні підготовленості Advanced* (для перевірки вищих/професійних умінь в галузі використання ІТ) [10].

Форми навчання в системі ECDL не призначаються. Система містить також вказівки для перевірки грамотності бажаючих з важкими вадами здоров'я (наприклад, тілесними, зоровими та слуховими). Дійсність сертифікатів часом не обмежена, вони визнаються всіма власниками ліцензії ECDL у всіх країнах. Сертифікати видаються на основі даних про успішно складені екзамени, записані в особистий Матрикул ECDL Skills Card, що є міжнародно визнаним документом, в який записуються складені екзамени, виконані претендентом, що його купує кожен бажаючий під час реєстрації у програму ECDL. Матрикул ECDL дійсний протягом 3 років від дня складання першого екзамену ECDL. Екзамени можна складати в будь-якій послідовності протягом трьох років. Їх можна складати в різних країнах та в багатьох акредитованих тестувальних центрах.

Австрія, Італія та Ірландія – це лише три приклади країн, в яких студенти мають безпосередню користь з ECDL:

В Австрії програма „*ECDL в школах*” функціонує успішно більше однієї декади. У 2008 р. у програмі брало участь 1200 шкіл, а припускалось, що один з трьох студентів Австрії бере або брав участь у цій програмі. Досі австрійські школи виконали 1 мільйон ECDL тестів.

В італійській системі освіти в 1999 році була ECDL прийнята як офіційний стандарт для оцінки рівня вмінь у роботі з комп'ютером. Однією з конкретних цілей політики на національному рівні було поширення комп'ютерної грамотності. Аж до кінця 2009 року, в рамках громадського шкільництва, до програми ECDL підключилось 640 000 студентів, причому програма діяла у 80 спеціальних і 1900 середніх школах. Італійське інформаційне товариство (AICA) у співпраці з університетом у Бокконі у 2003 р. провели дослідження на тему „*Премія за комп'ютерне ігнорування*”.

В Ірландії програма ECDL була запроваджена в понад 400 школах, причому сертифікаційні екзамени від часу її запровадження складало 120 000 студентів. Цікавою характеристикою цієї програми є те, що вік, в якому студенти записуються до програми, знижується. Деякі школи сьогодні пропонують цю програму вже 12-річним дітям.

У сучасний період ECDL є провідною світовою загальною сертифікаційною програмою в галузі комп'ютерів. Цікавим є огляд розвитку ECDL/ICDL у світі, наведений у табл. 1. [10].

Табл. 1

Розвиток ECDL/ICDL у світі

Кількість держав, в яких існує програма ECDL	148
Кількість мов, на яких доступні тести ECDL	41
Кількість учасників - власників Матрикулу ECDL	11 950 000
Кількість складених екзаменів ECDL	45 000 000

Загальний список країн, які підключились до проекту ECDL/ICDL, довгий, з них вибираємо:

- в Європі: Франція, Німеччина, Греція, Голландія, Швеція, Данія, Норвегія, Фінляндія, Польща, Португалія, Румунія, Австрія, Бельгія, Кіпр, Росія, Литва, Латвія, Естонія, Словенія, Іспанія, Чеська Республіка, Угорщина, Італія, Ірландія, Велика Британія, Туніс, Швейцарія;

- на американському континенті це: США, Канада та Аргентина;

- Африку та середній Схід представляють: Єгипет, Іран, Південно-Африканська Республіка, Туніс, Арабські Емірати;

- в Азії це: Китай, Індія, Пакистан, Японія, Австралія, Нова Зеландія, Індонезія, Гонконг, Лаос, Фіджі, Кампучія, Непал, Північна Корея, Південна Корея, Філіппіни, Сингапур, Тайвань, Тайланд та ін.

У жовтні 2001 р. Рада уряду Словацької Республіки для інформатики прийняла Пропозицію щодо запровадження європейської системи освіти ECDL у Словаччині. Вона рекомендувала словацькому уряду запровадити в Словаччині систему освіти ECDL як одну з альтернатив для перевірки, набування і виявлення відомостей та здібностей у використанні засобів ІТ. Далі рекомендувала підтримати початок або привести в дію освітню систему ECDL у Словаччині шляхом створення сприятливих законодавчих умов, необхідних для запровадження цієї системи. Таким чином, визнанням сертифікату ECDL люди отримали можливість легше проявляти комп'ютерну грамотність, тобто свої здібності і вміння для обслуговування ІТ у вибраних професіях [10].

Національним гарантом програми ECDL у Словаччині виступає Словацьке інформаційне товариство (*Slovenská infromatická spoločnosť (SISp)*), що є неприбутковою організацією, яка діє в галузі аплікованої та теоретичної інформатики, софтверного інженерства, інформативного інженерства, навчання в галузі інформатики та споріднених спеціальностей. Вказане товариство у жовтні 2003 р. стало словацьким власником ліцензії ECDL.

Значення ECDL для своїх студентів школи вбачають переважно в тому, що при їх вступі на ринок праці після закінчення навчання вони мають забезпечену певну конкурентну вигоду у порівнянні зі своїми ровесниками, які не мають жодного міжнародно визнаного свідоцтва, яке підтверджує досягнуті комп'ютерні вміння [7].

Ситуація на ринку праці в наш час така, що деякі роботодавці під час вступних, вибіркових бесід вимагають сертифікат ECDL (залежить від робочої позиції) або вітають їх наявність. Іншим роботодавцям вистачає усної інформації, що претендент на робочу посаду вміє працювати з комп'ютером – залежить від конкретної фірми, її спрямування та внутрішньої персональної політики фірми [6]. На сьогоднішній день у Словаччині є більше як 30 000 власників одного з сертифікатів ECDL. Це не мало, але й не досить для того, щоб фірми такий сертифікат вимагали та щоб він був умовою для прийняття на роботу. З боку роботодавця мав би існувати більший попит на якісних працівників, а з другого боку – також більше прагнення працівників інвестувати у власну освіту і т. п.

У табл. 2 наводимо кількість осіб (залежно від віку), які підключилися до програми ECDL у досліджуваний період 2011 р. [8].

Табл. 2

Кількість осіб (залежно від віку), які підключилися до програми ECDL до 19.09.2011

	до 20 р	20 – 30 р	30 – 45 р	45 – 60 р	60 – і більше р.	Разом
Кількість осіб	5 414	7 955	11 564	11 119	455	36 514
% із підключених	14,83	21,78	31,67	30,45	1,24	100,00

Найстарші власники ECDL сертифікату в Словаччині під час придбання сертифікату: нар. 15.05.1933 – „Štart“, чоловік, під час придбання сертифікату вік 75 років 3 місяці; нар. 13.03.1942 – „Štart“, жінка, під час придбання сертифікату вік 65 років і 4 місяці.

Наймолодші власники ECDL сертифікату в Словаччині під час придбання сертифікату: нар. 24.02.1988 – „Štart“, дівчина – сертифікат „Štart“ придбала у 10 років і 4 місяці; нар. 8.11.1992 – „Core“, хлопець, сертифікат „Core“ придбав у 13 років і 2 місяці [8].

Наприклад, проект для 45 жінок, яким загрожувало безробіття в Східній Словаччині, перевіряв значення навчання та наступної перевірки знань посередництвом міжнародної системи екзаменів, що має добру репутацію. Учасники пройшли регулярне навчання і всі придбали Сертифікат ECDL. Згодом 60% з них вдалось знайти роботу. У табл. 3 наводимо кількість акредитованих тестувальних центрів залежно від окремих країв у СР [8].

Табл. 3

Кількість акредитованих тестувальних центрів залежно від окремих країв в СР

Самоврядний край	Кількість
Братиславський самоврядний край	9
Трнавський самоврядний край	4
Тренчанський самоврядний край	2
Нітранський самоврядний край	7
Жілінський самоврядний край	6
Банськобистрицький самоврядний край	4
Пряшівський самоврядний край	6
Кошицький самоврядний край	6
СР разом:	44

З погляду індивіда, програма ECDL є для нього найбільш цікавою, тому що Сертифікат ECDL має міжнародну вартість. Він засвідчує досягнутий рівень вправності роботи з комп'ютером і допомагає в пошуках вигіднішої робочої позиції на ринку праці не тільки в СР, але й за кордоном, а також збільшує власну трудову продуктивність та створює основи для подальших спеціалізацій ІТ, допомагає людям у вирішенні повсякденних завдань посередництвом комп'ютерної техніки не тільки в роботі, але й удома, дає можливість особам з вадами здоров'я долучитись до робочого процесу.

Для роботодавців Сертифікат ECDL є міжнародним об'єктивним мірилом для перевірки рівня знань і вмінь з ІТ. Однією з найважливіших вигід є економія часу завдяки достатнім знанням і вмінням у роботі з комп'ютером. Програми ECDL збільшують продуктивність праці працівників так, що їх мотивують використовувати модерні технології, допомагають підвищувати конкурентоспроможність фірми на ринку й дотримуватися принципів інформаційної безпеки в організації [4].

Щоправда, освітні технології будуть завжди швидко змінюватись, але одне є незмінним: розвинуті держави і в майбутньому будуть велику частину своїх засобів інвестувати в освіту, щоб посередництвом освічених громадян забезпечити свої позиції у світі знань.

Література

1. Киричук А. 2008. Стівідношення глобалізаційних процесів та застосування нових дидактичних технологій в контексті синергетичної освітньої парадигми // Нові технології навчання: зб. наук. праць / редкол.: О. П. Гребельник, Я. Я. Болюбаш, І. А. Шелест та ін.; Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України, Вінницький соціально-економічний інститут університету "Україна", Вінницька філія Університету сучасних знань, Вінницьке навчально-науково-виробниче об'єднання "Комплекс-1". – Київ ; Вінниця : Едельвейс і К. – 2008. – Спец. вип. 55, ч. 2. – С. 159-164.
2. Palaščáková, D. 2008. Informačné technológie, ako prostriedok zvyšovania kvality vyučovacieho procesu na Prešovskej univerzite. In Hrabčák, M. Multimédiá na PC. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2008. ISBN 978-80-8068-777-9.
3. Roháčová, t. 2010. Učebné kompetencie – výzva súčasnej edukácie. In Rozvoj všeobecných kompetencií študentov v podmienkach technologického vzdelávania na Katedre humanitných vied : zborník recenzovaných vedeckých prác. Prešov : FVT TU, 2010, s. 92-96. ISBN 978-80-553-0467-0.
4. Slovenská infromatická spoločnosť. 2009. A3-2009-brožúra V3-FIN ECDL. [online]. 2009, [2009-06] Доступне на: <http://www.ecdl.sk/buxus/docs//interne_informacie/Marketing/A3-2009-brozuraV3-FIN.pdf
5. Šebo, M. Informačné technológie ako prostriedok na zefektívnenie vyučovacieho procesu. Nitra : UKF PF, Katedra techniky a informačných technológií. Доступне на : www.pulib.sk/elpub/FHPV/Bilova1/24.pdf
6. Vajda, V. a kol. 2009. Identifikácia súčasných a očakávaných potrieb firiem v oblasti informačných a komunikačných technológií v regióne východného Slovenska. Košice : Technická univerzita, 2009, 121 c. ISBN 978-80-553-0284-3.
7. Žítek, V. 2002. Regionální ekonomie a politika I. Brno : Masarykova univerzita. 2002. 146 c. ISBN 802102767.
8. www.informatika.sk
9. www.softimex.sk/job/digitalna-gramotnost-sanca-lepsie-zamestnanie
10. www.ecdl.sk